

## KSZTAŁCENIE JĘZYKOWE

|                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                 |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                   |
|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>1. Styl urzędowy.</p> <p>Pisma w stylu urzędowym.</p>                                                                                                                                                       | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wymienia i identyfikuje style funkcjonalne polszczyzny</li> <li>– określa sytuację komunikacyjną w stylu urzędowym</li> <li>– wskazuje i rozpoznaje w tekście charakterystyczne cechy stylu urzędowego (dążenie do precyzji i jednoznaczności, schematyzacja i powtarzalność, typowe skróty, przywoływanie aktów prawnych, dyrektywność)</li> <li>– charakteryzuje składnię tekstów urzędowych; rozpoznaje jej cechy w tekście</li> <li>– rozpoznaje odmiany stylu urzędowego (prawno-urzędowy i kancelaryjno-urzędowy)</li> <li>– wymienia i rozpoznaje typy tekstów w stylu urzędowym (np. życiorys, protokół, sprawozdanie, cv, list motywacyjny, opinia o pracowniku, notatka z zebrania)</li> <li>– rozróżnia (definiuje) terminy: protokół, relacja, sprawozdanie</li> <li>– poprawnie odmienia wyraz protokół (dwa sposoby)</li> <li>– redaguje pismo napisane stylem urzędowym (np. podanie, cv, protokół)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                          | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje słownictwo i frazeologię typowe dla stylu urzędowego; znajduje je w tekście</li> <li>– wskazuje w tekście konstrukcje rozwlekłe; ocenia je</li> <li>– charakteryzuje typy tekstów w stylu urzędowym</li> <li>– analizuje pod kątem językowym teksty napisane stylem urzędowym; poprawia typowe błędy</li> <li>– tworzy poprawne konstrukcje (związki wyrazowe) używane w stylu urzędowym</li> <li>– *wskazuje rusycyzmy i germanizmy typowe dla stylu urzędowego</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>2. Styl dziennikarsko-publicystyczny.</p> <p>Typowe gatunki publicystyczne: esej, reportaż, felieton.</p> <p><b>A. Passent,</b><br/><b>Baba w futrze.</b><br/>Bańka informacyjna.<br/>Szablon językowy.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– rozpoznaje styl dziennikarsko-publicystyczny; rozróżnia jego typy (styl dziennikarski i styl publicystyczny)</li> <li>– wymienia rodzaje tekstów, w których stosowany jest styl dziennikarsko-publicystyczny</li> <li>– podaje najważniejsze cechy stylu dziennikarsko-publicystycznego</li> <li>– odróżnia styl dziennikarski (informacji prasowej) od stylu publicystycznego (np. tekstów komentujących); określa funkcje każdego z nich</li> <li>– w tekstach informacji prasowych i artykułów wskazuje funkcje językowe: informacyjną, impresyjną i poetycką oraz *fatyczną</li> <li>– w tekstach prasowych (informacyjnych) wskazuje środki językowe służące skrótowości przekazu</li> <li>– rozpoznaje skrótownice</li> <li>– w tekstach medialnych wskazuje elementy potoczności języka</li> <li>– podaje przykłady współczesnych wyrazów i konstrukcji modnych</li> <li>– w czytanych tekstach wskazuje cechy tekstu publicystycznego</li> <li>– wymienia gatunki publicystyczne: felieton, reportaż, list; opisuje je, definiuje</li> <li>– wyjaśnia, czym są: nagłówek, lid, śródtytuł (wskazuje je w tekstach)</li> <li>– pisze artykuł na temat bliskich mu problemów</li> <li>– *pisze felieton lub reportaż, w którym porusza problemy społeczne i obyczajowe</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje styl dziennikarski (styl informacji prasowej) i styl publicystyczny; w czytanych tekstach wskazuje cechy językowe i stylistyczne każdego z nich</li> <li>– wyjaśnia, czym są akronimy i jak się je tworzy; rozróżnia rodzaje akronimów</li> <li>– w czytanych tekstach publicystycznych wskazuje zabiegi językowe nadające im indywidualność</li> <li>– analizuje stylistyczne sposoby angażowania uwagi czytelnika</li> <li>– wskazuje stylistyczne wykładniki humoru, satyry, ironii, sarkazmu</li> <li>– analizuje przyczyny i cele tendencji do potoczności we współczesnym języku mediów</li> <li>– rozpoznaje i ocenia modę językową we współczesnych tekstach medialnych</li> <li>– charakteryzuje gatunki publicystyczne: felieton, reportaż, list</li> <li>– rozpoznaje i charakteryzuje strukturę tekstów dziennikarskich</li> <li>– dokonuje redakcyjnego opracowania tekstu przeznaczonego do publikacji</li> <li>– omawia rolę publicystyki w okresie pozytywizmu</li> </ul> |

|                                                                                          |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                |                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                    |
|------------------------------------------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| <p>3. Wyrazy obce.</p> <p>Historia kultury polskiej w zapożyczenia wpisana...</p>        | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, czym są zapożyczenia</li> <li>– wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach współczesnych</li> <li>– wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach utworów pozytywistycznych, wyjaśnia ich funkcje</li> <li>– określa rodzaje zapożyczeń (ze względu na pochodzenie i formę językową)</li> <li>– wykorzystuje słowniki (np. wyrazów obcych) do określania znaczeń i pochodzenia zapożyczeń</li> <li>– podaje przykłady zapożyczeń z różnych języków</li> <li>– wskazuje w tekstach latynizmy, anglicyzmy, galicyzmy, germanizmy, rusycyzmy</li> <li>– ocenia zjawisko funkcjonowania słownictwa obcego w polszczyźnie dawniej i współcześnie; uzasadnia swoje sądy i opinie</li> <li>– na przykładzie zapożyczeń z różnych epok wykazuje, że język jest odbiciem rzeczywistości (kultury, realiów historycznych itp.)</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                                | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wskazuje zapożyczenia (słownictwo obce) w tekstach różnych epok</li> <li>– określa charakter zapożyczeń w języku utworów pozytywistycznych; wyjaśnia cel ich wprowadzania</li> <li>– wyjaśnia terminy: latynizm, anglicyzm, galicyzm, germanizm, rusycyzm, hungaryzm, ukrainizm; podaje przykłady</li> <li>– wskazuje, w jakich epokach przenikały do polszczyzny poszczególne rodzaje zapożyczeń i w jakich obszarach słownictwa</li> <li>– wskazuje trudności z identyfikacją zapożyczeń i wyrazów obcych w polszczyźnie</li> <li>– *na przykładach przedstawia sposoby przyswajania obcego słownictwa przez polszczyznę</li> </ul>                                                                                                                                                                                                                                                                                     |
| <p>4. <i>Zwierciadło przechadzające się po gościńcu...</i></p> <p>Język pozytywizmu.</p> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– charakteryzuje pod względem językowym fragmenty utworów pozytywistycznych; uwzględnia słownictwo i słowotwórstwo, fleksję, składnię i frazeologię</li> <li>– rozpoznaje różne rodzaje zdań (pojedyncze, złożone, wielokrotnie złożone) i określa ich funkcje w tekstach</li> <li>– rozpoznaje argumentacyjny charakter konstrukcji składniowych</li> <li>– wymienia najważniejsze cechy językowe i stylistyczne utworów pozytywistycznych (np. elementy języka mówionego w dialogach, indywidualizacja języka, zapożyczenia)</li> <li>– *wskazuje na przykładach, jak dążenie do naśladowania rzeczywistości przekłada się na słownictwo i składnię</li> <li>– wskazuje w czytanych utworach: <ul style="list-style-type: none"> <li>• monologi</li> <li>• dialogi</li> <li>• mowę pozornie zależną</li> <li>• narrację pierwszo- i trzecioosobową</li> <li>• bezpośrednie komentarze odautorskie;</li> <li>• określa ich funkcje w utworach</li> </ul> </li> <li>– dostrzega w tekstach utworów pozytywistycznych środki stylistyczne (np. różne rodzaje metafor), określa ich funkcje</li> <li>– na przykładach utworów Prusa, Orzeszkowej i Sienkiewicza wskazuje językowe sposoby charakteryzowania bohaterów (np. zróżnicowane rodzaje zdań, specyficzne słownictwo, zapożyczenia, indywidualizmy językowe)</li> <li>– rozpoznaje archaizację (np. w powieściach historycznych) i określa jej funkcje</li> </ul> | <ul style="list-style-type: none"> <li>– wyjaśnia, w jaki sposób realistyczny i naturalistyczny charakter utworów literackich wpłynął na ich styl</li> <li>– syntetycznie przedstawia założenia języka artystycznego doby pozytywizmu (utwór – literackim odbiciem świata)</li> <li>– dostrzega w utworach pozytywistycznych kontrasty stylistyczne, objaśnia je, cytując odpowiednie fragmenty</li> <li>– w czytanych utworach wskazuje różnice między cechami stylu narratora i postaci literackich</li> <li>– *identyfikuje różne techniki opisu stosowane przez Prusa, Orzeszkową, Sienkiewicza</li> <li>– wyjaśnia, jakie są przyczyny licznych zapożyczeń w utworach pozytywistycznych</li> <li>– *porównuje emocjonalny styl utworów romantycznych z rzeczowością i obiektywizmem stylu utworów pozytywistycznych</li> <li>– przedstawia sytuację języka polskiego w 2 połowie XIX-wieku; określa jaki był wpływ języków zaborców na polszczyznę</li> </ul> |